

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2/40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fl.

—
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Antisemitism și antigoimism

de Al. I. Hodoș

Catechismul gazetarului evreu care a pătruns în cetatea presei din România, are două paragrafe mai de căpetenie. Unul îl învață ca să profite de orice prilej de ceartă sau neînțelegere dintre români ca să sară numai decât s'o invenineze cât se poate mai mult, — iar cellalt ca să dea o publicitate cât mai întinsă, afară din țară, tuturor stărilor sau întâmplărilor cari pot să dea loc la comentarii nefavorabile țării sau neamului nostru. Stând la pândă mereu în aceste două direcțiuni, gazetarii evrei din România pot fi prinși oricând asupra faptului. După cum un scriitor francez zicea că în țesătura oricărei drame sau tragedii din viață trebuie „să cauți femeia“, așa, ha cu mai multă dreptate, putem să zicem noi, că în orice campanie mai veninoasă împotriva României sau a românilor, trebuie să cauți pe gazetarul, sau pe... *informatorul evreu*.

„Informatorul“ este, bineînțeles, un eufemism. Numele mai potrivit ar fi altul. Căci, de obicei, numai substratul campaniilor este informațiune, dar asupra acestui substrat-pretext, țesătura tendențioasă este atât de groasă în născociri și intervertiri, încât nu se mai recunoaște nimica dintr'insul. — faptul dispăre și nu mai rămâne decât intriga, răutăcioasa și calomnioasa exploatare.

Adesea, în aceste campanii, găsești arme cari denotă în chip vădit că autorii lor ascunși au reușit să spioneze câte ceva

de prin instituții sau de pela autorități, despre cari ar trebui altfel să crezi că nu pot fi accesibile decât românilor; un funcționar dela ministerul de interne din București mi-a spus că nu odată se descopăr acte de spionaj, ai căror autori sunt mai întotdeauna evrei... Cum, prin ce mijloace ei reușesc în asemenea întreprinderi, — este secretul urii ce ne poartă, a înviersurării ascunse ce le determină fiecare pornire sufletească împotriva noastră.

Dar să mai insistăm puțin acuma asupra băntuirii evreilor în presa din țara românească. Am dat câteva exemple despre forma înmuiată în otravă și în scârnavie, pe care o ia, sub condeiu scriitorului evreu, orice *critică* la adresa personajilor politice sau a unor stări din țară. — O regretabilă deprindere a politicianismului din România, mai este încă, aceea de a încerca din când în când, la câte un caz de mai mare necaz, cu sistemul așanimitului „sah la Rege“. Se fac aluzii, se încearcă înțepături, se „protestează“, etc. — toate acestea cu intenția și cu speranța de a se exercita o oarecare presiune asupra hotărârilor Coroanei, a se contrabalansa închipuite favorizări a unora în detrimentul altora. — ș'asa mai departe...

Instinctul antigoimist al gazetarului evreu îi spune numai decât, că aicea poate să fie, și pentru dânsul, ceva de exploatat. Ocazia e nu se poate mai favorabilă; — având aerul de a servi tactica politică a unui partid românesc, indiferent a căruia, — sau azi a unuia, mâine a altuia, — gazetarul evreu, dela acest adăpost, își sumete mâneștile și se așterne pe lucru.

lată-l scriind. Am aci un extras dintr'unul din articolele mai de curând apărute în gazetăria românească pe această temă:

„Pumnul țării și mașina neamțului!“ — e titlul. Reproduc numai partea finală: — „Mașina țării nu funcționează bine, căci n'arată adevărata tărie a celor mulți și slabi. Mecanismul ei e făurit după alte noime; când vom putea deschide mașina în dosul ei să-i vedem mecanismul, atunci vom vedea cu ce resort este pusă în mișcare, resort, care nu răspunde adevăratelor nevoi ale țării... (Grozav le arde oaspeților galițieni de *adevărata* nevoi ale țării românești!)

„Până atunci *mașina neamțului* merge ca vai de capul ei, după indicația celui ce stă sus în vârf, și fie cât de mare tăria pumnilor țării (gazetarul măgulește aci *partidul* în interesul căruia ci-că scrie), ea nu va putea ridica greutatea decât până acolo, până unde îi va îngădui cel de sus.

„Pumnul țării... *mașina neamțului!* dacă mașina va dăinui prea multă vreme așa cum este, tare ni-e teamă să nu clocoțască din nou *flacările lui 1907*, căci o țară nu poate merge prea mult cu o mașină veche, ruginită și hodorogită“...

Dacă n'am cunoaște ziarul în care se tipăresc asemenea lucruri, și dacă n'am ști că e redactat de evrei, am ghici totuși acest lucru, după zelul acesta, în care fericirea de a putea bârfi se recunoaște atât de vădit din lăfăirea trivialităților caracteristic evreiești. *Neamțul*, înțelegeți, este

Publicul nostru și teatrul*)

de dr. Horia Petra-Petrescu

Sfârșit.

Cu pretențiunea aceasta a mea știu, că voi atinge neplăcut pe unii dintre noi. Mi-se va spune: eum? Vrei o diferențiere? Altceva la sate și altceva la orașe?

Voiu răspunde astfel: Da, o oareșicare diferențiere — o *diferențiere fatalmente intrinsecă vieții de oraș* — și o mentalitate mai bogată, mai rafinată, în senzul cel bun al cuvântului, dar o mentalitate, care să nu fie — doamne ferește! — antipoda celei țărănești, ci de multe-ori să fie chiar identică. Nu putem, doamnelor și domnilor, să rămânem la oraș numai și numai cu comedioarele și farsele în câte un act ale lui *Alexandri*. Nu vorbesc aici de piesele teatrale mai mari ale lui *Negruzzi* și *Kotzebue*. Unii din noi mai merg și pe la teatre stroine, mai citesc, mai fac călătorii. Se bucură și aceștia din când în când de piesele naive, câte-odată dragălașe în naivitatea lor a scriitorilor amintiți, știu să le apreciez importanța lor mare culturală, — dar, să nu li-se ia în nume de rău, dacă mai pretind și *altceva*, cecace la sate nu s'ar putea reprezenta. E clar.

Am ajuns, cred, în urma ideilor sulate, la un punct de *foarte mare* importanță pentru bunul mers al curentului nostru teatral. E vorba de principiul fundamental, de care se lasă condusă miș-

*) Conferință publică ținută în a doua ședință a „Societății p. f. d. t. român“ în Blaj în ziua de 17/13 august, 1911.

care teatrală țărănească în Germania, ca: *publicul să fie o masă omog. și compactă*.

Nu mai așa poți ajunge rezultate favorabile: dacă *publicul din sală se află pe acelaș grad intelectual în marca sa majoritate*.

De aceea cred eu, că se aud răsetele grozav de jignitoare pentru un om ș'cu bun simț, când artistul nostru Zaharie Bârsan, joacă bine scene foarte serioase, în cari trebuie să bea — d. e. — de disperare sau să-și bată nevasta de pe scenă. Cetiți amintirile turneului său artistic din anii trecuți*) și o să vedeți de câte-ori se plânge de răsetele infundate și de scenele interpretate fals din partea publicului.

Ce am putea face să *ochim* momentele acestea penibile? Dacă întreg publicul ar avea o școală literară și dacă s'ar recruta dintr'o anumită clasă socială, ai putea să lucrezi cu un factor omogen, pipăindu-i pulsul ca un medic expert — dar așa orice îndemnuri spre bine ale tale, actorul plin de dragoste de înaintarea artei, vor rămânea fără de efectul dorit, fiindcă tot ce încerci să ridici e nimic de o parte a publicului, care nu vrea sau nu poate să te înțeleagă.

E ca și când ar trebui să vorbesc ilustră adunare acuma într'o limbă românească, ocolind cuvintele: factor omogen, etică, desiderate culturale, etc., de teamă, că nu voi fi înțeles.

Nu susțin — ar fi nonsenz — că nu se poate vorbi plin de finețe și plasticitate în frumoasa no-

) Impresii de teatru din Ardeal. Arad, 1908, pag. 8, etc., la „Tribuna“.

stră limbă dela țară, nu știu nici aceia, că nu ne vom putea lăsa răpiți câteodată, în momente solemne, să fim *una*: țărâtime și cărturătime în manifestațiile noastre artistice (o să aduc exemple!), susțin însă că *un public mai omogen poate fi adus mai cu ușurință la progrese vădite*, decât atunci când ai în sala de teatru, ca public spectator, și intelectuali și țărâtime.

Aduc două exemple, (s'ar putea spori la infinit): *Năpasta* maestrului nostru *Caragiale* poate fi jucată cu mare efect și în fața țărâtimei și în fața intelectualilor noștri.

Pentru amândouă părțile cuprinde nuanțe aperceptibile și dacă e jucată cu un realism artistic de prima ordine poate să lase adânci urme, atât în inima unui intelectual, cât și în inima unui țaran. Așa e la germani, spre pildă, seria de piese teatrale din viața țărănească, de *Anzengruber* sau de *Schönherr*, așa sunt la francezi piesele lui *Erkman-Chatrian* și a altora. Acelaș efect nu l-am putea exopera la un public heterogen cu piesele de salon — nu gândesc d. e. la „*Scânteia*“ lui *Pailleron*, care se joacă minunat la teatrul național din București și care mă bucur că o văd jucată astăzi și la noi. Cu timpul va trebui să avem și noi un contingent mai respectabil de piese originale, cari nu vor putea fi jucate la sate, din simplul motiv că nu sunt *scrise* pentru sate.

Lucrul acesta pare atât de evident, încât se vor mira — poate — unii de ce-l mai și amintesc, dar văd, doamnelor și domnilor, că la noi se face abuz cu alegerea pieselor și se joacă din par-

regele Carol; e lucru știut și care s'a tradat adesea, că evreii îi bănuiesc sentimente mai mult „antisemite“; vă veți explica deci ușor voluptatea cu care Blumenberg îi aruncă, în numele patronilor pe cari îi servește și sub răspunderea lor, porecele de „ruginit“, „hodorogit“, etc.

Cu nu mai puțină predilecție ne vorbesc toți gazetarii evrei, și oricând, de „*flacărele lui 1907*“... Atunci a fost în adevăr, pentru evreimea din România, o făgăduială de zori fericite și de mult așteptate... Un moment, ea a putut crede că, din prăbușirea statului românesc, putea să iasă „emanciparea“ neamului israelitean din țară... Vai! nu s'a întâmplat așa; dar de atunci, tot mereu și iarăși auzim repetându-se oftările după „o clootire din nou“ a aceluiaș perspective și posibilități....

*

Când ue mai aruncăm, câte unii din noi, privirile spre simptomele, altminteri atât de vorbitoare, ale realei porniri *antigomiste* ce caută să ne sape, să ne surpe dacă s'ar putea, — suntem întâmpinați mereu și întotdeauna cu aceeași învinuire, care de sigur este cea mai gravă pe care ar putea-o ridica un adevărat israelitean: precumcă, adică, noi am fi niște.... „antisemiți!“ — *Antisemit*, în terminologia evreiască, înseamnă: om cu sentimente josnice, primitiv mântat de instincte inumane, etc. Obişnuiri de veacuri a reduce totul la istoria neamului lor nenorocit, evreii nu cunosc altă *omenire* decât *evreismul*; la ei aceste două noțiuni se confundă. *A te apăra* împotriva năvalei lor, sau împotriva veninului disolvant ce vin să răspândească în viața ta, care nu le-ai avut grija și nu te-ai dus să-i cauți în meleagurile lor, — aceasta înseamnă crimă de lesumanitarism, înseamnă ascultare de imbolduri animalice, — sau în cel mai bun caz, ceva *medieval*!

Dar nu numai în evul mediu, ci în toate timpurile, instinctul de conservare al popoarelor a existat și le-a ferit, el mai întâiu de toate, de peire. Acest instinct de conservare—evreii îl numesc *instinct* ca să-l batjocurească.... la alții, — dacă poate u-

neori să ia numele de *antisemitism*, vina oricum nu poate să fie a *goimilor*, cari desigur că n-ar cere, bieții de ei, nimica mai mult, decât să nu fie *nevoști* de a deveni *antisemiți*, lucru ce n'ar atârna decât numai dela semiți.

Dar însăfârșit! Cuvântul n'are să ne speire. Noi vedem, experimentăm, și dovedim, că avem a face aci cu vrăjmași răi și primejdioși ai neamului nostru. Mai bine să ne ocărăscă ei cu orice cuvinte, — decât să ne laude că am fost atât de *moderni* și de *civilizați*, încât ne-am dat legați de mâni și de picioare cuceririi lor *pașnice*.

Blajul în sfântă sărbătoare

— MOMENTE —

II.

Vlaicu! Acest nume rostit dela om la om, cu pasiune și curiozitate, era preocuparea de aproape a tuturor și poate că din punct de vedere emotiv a fost cel mai frumos moment al serbărilor pentru poporul nostru. Când au aflat toți țărani că primul aviator român s'a ridicat din rîndurile lor; și când au văzut pe tatăl genialului tânăr în mijlocul lor, de față la acensiunea care s'a făcut în a doua zi a serbărilor, entuziasmul lor a fost la cel mai înalt grad de bucurie. Fiul și tatăl au fost ridicați pe sus și purtați în triumf în ovațiunile înfocate ale tuturor, și cei adunați pe Câmpie și cei mai din depărtare, risipiți pe dealurile din apropiere.

„Mulțumescu-ți Doamne, c'am trăit să vedem și „*minunea*“ asta“ — spuneau atâția bătrâni făcându-și cruce, în senzația celei mai adânci pietăți. Dar și cei cari l-au mai văzut pe Vlaicu sburând au avut o plăcere nouă. Prin noul aeroplan Nr. 11, aviatorul a progresat invențiunea sa, realizând mai multă siguranță în plutire și mai multă agilitate a aparatului. Sborul astfel, alternând între 500 și 700 metri și făcând elegantele înconjurări ale Câmpiei pe deasupra dealurilor, cu reperi virajuri, a stârnit admirația celor mai vechi participanți ai sborurilor lui Vlaicu, din România. Cea mai mare din modernele invențiuni este cucerirea aerului și putem fi mân-

dri că din poporul nostru a răsărit primul cuceritor român.

*

La venire mă întâlnisem în tren cu bunul meu prieten căpitanul pensionat Dimitrie Cristian din București, om de 56 ani și cu inima de 25. Din întâmplare am avut și acelaș quartir la Blaj, la o familie foarte ospitalieră și inteligentă. O fată frumoasă, floarea casei și nepoata căpitanului, ne-a îndulcit încuierarea prin atitudinile ei virtuoză și cumini și mai ales printr'o îngerească sprințenie. Dar momentul romantic, petrecut în prima noapte a serbărilor a fost următoarea scenă care merită a fi descrisă.

Ne întorseserăm acasă pe la ora 1 sunând-ne încă în ureche notele dulci ale tenorului Mărcuș și vorbeam cu căpitanul ca doi oameni beți de entuziasmul zilei și al serii. Ne întreceam în căutarea adjectivelor să calificăm mai bine splendorile manifestări naționale. În odaia noastră liniște, toți ai casei erau culcați. Șoptind încet și glumind, plini de voce bună și fără somn, ne pregăteam să ne culcăm și noi, când deodată, o melodie frumoasă, cântată de viori în surdină, ne isbi urechea.

— Ce să fie?, exclamarăm noi.

La început credeam că sunt trecători, dar melodia urma să ne sune la ferestre, uncori mai viu, uneori mai domol, dar bine executată. Era o română duiosă cântată par'că înadins pentru noi.

Ne-am apropiat de una din ferestre și am tras perdelele. În strada întunecată abia puteam distinge 2 lăutari și un tânăr care se pitula după fereastră.

Atunci am înțeles. Nu eram noi cei cărora li-se cânta, ci fata frumoasă.

Tânărul știind poate că dela acle ferestre, ca auzia muzica de afară, venise cu lăutari „să-i facă serenade“. Vechiul obicei se menține aci, și tinerii îndrăgostiți la anumite zile mari, ori sărbători își manifestă îndemmurile inimii.

Căpitanul era încântat, eu deasemenea, și lipșiți de fereastră, pufneam de râs, sorbind farmecul poetic al situației. Și ne-a cântat astfel romane după romane și săltărețe cântece de joc, până ce începuse să ne plictisească de tot clanul juvenil al Figaroului român.

— Bine, bine, e foarte frumos, spunea căpitanul, dar fata n'aude și noi n'o să putem dormi.

— Nici decum, ripostai ei vom adormi în se-

tea diletanților multe piese franțuzești de salon, cari n'au nici în clin, nici în mănecă cu cercul de idei al țărănilor noștri.

John Ruskin, esteticianul englez, zice cu foarte multă dreptate: „Spiritul se întărește ori slăbește de lectură, întocmai ca trupul de aerul proaspăt sau de cel pestilenciat“. Dacă se slăbește sau se întărește spiritul de lectură, cum să nu slăbească sau să nu se întărească cu prilejul mai multor reprezentații teatrale, cari sunt o lectură mai potențată? Cum vor primi țărani noștri comediile, cari nu-s pentru ei? În cazul cel mai favorabil vor rămânea impasibili, dar cu asta le tâmpești simțul față de ce e frumos și îi aduci să fie apatici.

*

Ca să poată aprecia un public prestațiunile artistice mai elevate, va trebui ca publicul să-și dea osteneala, să-și dea seama despre importanța pieselor văzute, va trebui ca cultura publicului să fi ajuns pe o treaptă respectabilă.

Ca jocul să poată fi apreciat e de lipsă, ca spectatorul să fie informat de mai înainte cine a fost persoana istorică, despre care e vorba d. e. într'o piesă și să se știe orienta, cât de cât, asupra importanței piesei, care se joacă. Nu vom putea pretinde ca publicul nostru să aibă cunoștințe speciale în domeniul literaturilor vechi și a celor mai îndepărtate neamuri, conștiințe în liniiamente generale din literatura germană și franceză însă, pe lângă cunoștințele *principale* din literatura româ-

nească, tot vom putea pretinde dela public, care se respectă.

În privința aceasta așteptările prea mari decepționează, de obicei. Poate ați citit seria de articole scrisă de profesorul Volkelt cu privire la publicul german din Germania. Ați văzut cât de mic este procentul oamenilor, cari au — de fapt — plăcere estetică la teatru. Și — totuși — cât de sus stau germanii în privința aceasta față de alții! Volkelt judecă ca un intelectual, care pretinde în urma secolilor de cultură din trecut a neamului său, un procent mult mai mare de spectatori cu adevărat devotați idealului unui teatru. De aceea vede dânsul atât de negru toate.

Eu cred, că și instituția teatrului nostru s'ar putea ridica la un nivel mai înalt, dacă publicul, dacă d-v., doamnelor și domnilor, ați fi mai comunicatori în privința teatrului și v-ați exprima *părerile, bune sau rele*, pe față, în decursul și după reprezentațiile noastre teatrale, cu mai multă hotărîre.

Directorul de teatru este un *medic sufletesc* — ar trebui să fie un medic sufletesc — care are în grija sa, ca client publicul întreg. Medicul trebuie să aibă puțință să percuteze, ca să se convingă ce lipsește bolnavului. Pipăie pulsul, ca să vadă dacă circulația sângelui este cea normală. Cu un client, care nu poate da aproape nici o deslușire despre ceea ce-i lipsește — va merge greu de tot curarisirea.

Veți fi auzit, de sigur, doamnelor și domnilor, de fostul director de teatru *Henrich Laube*,

care a avut o influență hotărîtoare, mulți ani de zile, asupra „*Burgtheater*“-ului din Viena. O grăală capitală a activității sale a fost, că a dat *prea mare* atenție elementului strein, francez, introducând cu duimul piese franțuzești de salon — calități a avut însă (pe de altă parte) multe. Directorul acesta de teatru ne-a lăsat memorii și notițe *foarte* interesante, referitoare la repertoriul său, cari se consultă și acum cu succes de directorii de teatru și de aceia, cari scrutează trecutul teatrului.

Despre activitatea sa teatrală își dă seama Laube în scris, motivând, sondând ținuta publicului. Așa d. e., introducând o *prelucrare* a comediei de Scribe și Legouvé „*Bataille de dames*“ (Lupta între femei, apărută în 1851), amintește de multe ori în memoriile sale referitoare la „*Burgtheater*“*) piesa aceasta, înșirându-o între piesele cari fac seria cea mai mare.

Vorbesc despre această comedie fiindcă am citit că d. Liciu a voit să o joace aici, în Blaj, lată ce spune Laube de ea: „o piesă de repertoriu, foarte iubită de public (volumul V, pag. 3, loc citat) „trece mulți ani până se inventează o comedie atât de plăcută ca piesa aceasta“. (Vol. V, pag. 119.) Aș putea cita mai departe și mai mult, mai cu seamă despre alte piese, ca să arăt cum își motiva Laube ținuta față de public și cum căuta să sondeze ceea ce place publicului. Ar fi o lucrare înde-

*) „*Das Burgtheater*“, volumele din operele alese — editia H. H. Houben (Hesse, Lipsca).

micit. Care e deci cea mai puternică și mai bună, în numele cui veniți și vreți să ne trageți pe noi pe sfoară? Noi venim și ne apărăm bunul nostru în numele Domnului celui ce a lăsat limbi și neamuri nenumărate pe acest pământ. Noi apărăm avutul nostru câștigat prin sângele străbunilor noștri.

Fraților, învingerea va fi a noastră căci la noi e adevărul și cine a putut vreodată învinge adevărul? Nimeni. Il poți împedea numai pe o clipă două dar ce e clipa trecătoare pe lângă vecinicie? (Trăiască!).

Fraților, nu dela împărați, nu dela regi, și nu dela străini, nici dela puternicii acestui pământ, ci dela părintele nostru cel din cer și dela noi înșine așteptăm noi învingerea. (Trăiască!). Dela noi așteptăm învingerea și ziua dreptății, cu noi este Dumnezeu, fraților, și răzbuirea dumnezească va zdrobi pe toți vrăjmașii cari se vor scula asupra noastră, va zdrobi calul și călărețul cu armele lui, vor fi împrăștiati ca pulbera, se vor nimici ca fumul. Dumnezeu este cu noi și atunci nimeni nu ne poate sta în potrivă. (Trăiască!).

Fraților, de veți vrea și ne veți asculta, bunătața pământului veți mânca, de nu veți vrea și nu ne veți asculta sabia focului vă va tăia! În numele Domnului Dumnezeu am venit noi cu toții la voi și acum vă lăsăm cu bine la mulți ani. (Trăiască!).

Dr. V. Bontescu.

(Trăiască!)

Fraților!

Din multele, frumoasele și însuflețitoare vorbe ce vi-s-au spus, una singură vreau să vi-o mai reamintesc, una, pe care ați auzit-o acum în urmă: Nu vă faceți nici cândva tuft!

Pentru că, fraților, vina și păcatul nostru cel mai mare este acela, că noi suntem prea plecați cu grumazii, prea căciulitori tuturor acelor cari poartă straie străine.

Fraților, răsfoind, așa, prin cărți vechi, am citit de pe vremea aceea când s'a făcut în țara franceză revoluțiunea cea mare, care a dat dreptate, frățietate și libertate tuturor popoarelor, am citit o vorbă înțeleaptă scrisă de un înțelept francez care zicea mulțimei, care și atunci se plângea că era nedreptățită și mai ca acum: „De ce vi-se pare vouă că acei cari vă stăpânesc, acei puțini cari vă țin în jug, de ce vi-se pare că sunt tari și atotputernici, de ce vi-se pare că aceia sunt mari? Pentru că voi stați ingenuchiați și în genunchi stând, vedeți mai mare pe cel care altecum nu e nici mai mare nici mai puternic și nici mai înțelept decât voi”. (Aplauze.)

Fraților, când vă chemăm noi aici la adunări de acestea să auziți cuvântările fruntașilor voștri, și stați cu ceasuri întregi în picioare, de aceea vă chemăm ca stând în picioare, cu capul sus și fruntea ridicată să vedeți că d-voastră cei mulți sunteți domni și ați putea fi domni în țara aceasta. Dacă d-voastră, în urma vorbirilor cari s'au rostit aici în adunarea aceasta, această singură învățatură veți trage-o, dacă veți fi învățați numai un pic mai mult, numai cu o umbră mai mult să fiți oameni adevărați, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și să nu mai fiți slugi plecate tuturor — atunci în inima și sufletul nostru va fi liniște pentru că o țară numai atunci e puternică și mare când are cetățeni cari se țin pe ei oameni după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. (Trăiască!).

Fraților, n'ați auzit d-voastră din partea acelor cari vi-au vorbit aici nici un cuvânt de ură ori de dușmănie, nici la rău n'ați fost învățați, ci numai cuvinte de dragoste vi-s-au spus.

Ce cerem noi pentru toate popoarele țării?!

Și pentru d-voastră și celelalte popoare? Să fie asemenea om cu om și cetățean cu cetățean în țara aceasta, să fie asemenea iubitori unul față de celălalt și cu toții împreună toate neamurile țării acesteia. Dar când pretindem aceasta, atunci și avem dreptul — cum an și făcut-o

acei cari au vorbit aici — să ne plângem de nedreptățile ce nouă ni-se fac pentru că prea mult a suferit poporul nostru aici în țara aceasta și mai ales cel din țara Hațegului. Căci poate nu e un singur petic de țărână unde mai multe lacrimi și mai mult sânge să se fi vărsat decât aici. (Trăiască!) Doar cu vitejia strămoșilor e frumos să te mândrești și de cinstea și hărnicia lor e bine să-ți aduci aminte ca să poți câștiga puterea pentru viitor, dar din mândria strămoșilor, din hărnicia lor, din sângele vărsat de dânșii nu poți susține copiii tăi și ar muri de foame dacă nu ți-s'ar da dreptatea ca răsplătă a vredniciei și trudei tale de toate zilele. Pentru noi, popor din acest colț de țară, se poate zice că s'a împlinit cupa durerilor, a lacrimilor și a suferințelor, voi, puternicii acestei țări, dați-ne dreptatea odată, nu așteptați ca noi să o luăm! (Trăiască!).

Dar fraților, noi nu suntem din aceia cari luăm cu puterea, suntem dintr'aceia cari mergem pe calea cea dreaptă și chiar pentru aceea, ca încoronare a adunării acesteia, vă propun dv. să înaintăm jalbă la treptele tronului, cum am făcut în toate adunările ținute până aci și vom face și în adunările ce le vom ține de aci înainte. Să înaintăm jalbă, ca M. Sa împăratul să îndrume guvernul țării ca să introducă dreptul votului universal pentru toți, pentru că numai deputați aleși din voința adevărată a poporului vor putea aduce legi mai bune făcute pentru fericirea poporului și mai ales acum, când e vorba de noi sarcini și de votarea alor nouă cătane, să rugăm pe M. Sa împăratul ca să contenească cu dările pentru că atât de istovit poporul acesta încât n'are ce îmbucătura să-și puie în gură necum să mai strângă bani gata pentru nouă cătane, noue arme noi tunuri. Când n'ai tu cu ce-ți cumpăra biet fierul plugului, ca să-ți poți primumi grăunțele, ce grabă te-apucă de tunuri?

Noi suntem oameni pacinici! Până când nu ni-se va da puțința, ca și noi în țara aceasta să trăim bine, ca copii sănătoși și luminați la minte să nască mamele noastre, până atunci de unde să aștepte M. Sa împăratul cătane bune pentru apărarea țării?

Până atunci poporul român și popoarele țării nu vor da, nu vor putea vota legi nouă pentru a-suprirea și mai grea a popoarelor, până nu vor întocmi și legi de așa fel, ca popoarele toate să poată trăi bine și fericite. (Trăiască!).

Vă mulțumesc, că ați venit atât de mulți! Iar în numele d-voastră și cred, că și din sufletul d-voastră dați-mi voie să mulțumesc și deputaților și fruntașilor noștri cari au venit aici ca să ne spună cuvinte de lumină, cuvinte de dragoste și de îndreptare. Trăiască!!)

Ca încheiere trebuie să citesc telegrama președintelui partidului național român totdeauna verdelu bătrân d. G. Pop de Băsești.

Cuvânt de încheiere al părintelui protopop dr. Cornel Popescu.

*Onor. adunare populară,
Iubiți frați români!*

Am avut fericirea ca cu toții să ascultăm cuvântările minunate ale deputaților noștri iubiți și a celor mai fruntași dintre românii noștri. Acum, fiind timpul înaintat și ajungând la încheierea adunării mulțumesc iubiților domni și doamne și iubiților domni fruntași pentru ostenețele ce le-au luat veninul din depărtări mari până la noi să ne lumineze și să ne încurajeze, vă mulțumesc și Dv. iubiți frați români din acest colț de țară și vă rog ca mergând acasă, fiecare la satul vostru, să duceți vestea la cei frați români cari n'au fost de față astăzi, de ce ați văzut și ce ați auzit. Cum foarte frumos a zis d. V. Goldiș: sămânța care astăzi s'a aruncat doare să nu cadă pe piatră stearpă, pe pământ neroditor, ci să aducă cele mai bogate roade.

Să trăiți la mulți ani. — Declar adunarea închisă. (Trăiască!).

**Vorbirea d-lui Dr. Emil Șelariu
advocat în Hațeg, la con-
ductul cu torțe.**

*Prea stimați domni,
Mult iubiți oaspeți!*

În numele hațeganilor descendenți ai grănicerilor români aparținători regimului l. din Hațeg, am venit să vă mulțumim din inimă pentru bucuria și cinstea, fala și mândria ce ne-ați făcut-o în ziua de azi.

Sunt aproape 5 ani de zile dela ultima adunare populară ținută în acest orașel. Cu ocazia acestei adunări am declarat din nou alipirea noastră de partidul național-român, am dat expresiune încrederei și dragostei noastre față de conducătorii acestui partid, față de d-voastră.

Și acum, după aproape 5 ani numai repeta putem acesteia declarații, cu deosebire însă, că aceste sentimente au prins tot mai mari și mai puternice rădăcini în inimile noastre.

Cu însuflețire, cu entuziasm v'am admirat în titanica luptă ce-ați purtat-o pentru izbânda drepturilor noastre naționale și ni se înțeșteau pumnii în neputința noastră de a putea sări în ajutorul d-voastră în uriașa luptă de a lupta de a apăra limba, legea și neamul!

În gând și în idei cu d-voastră am fost, fiecare vorbă și fiecare faptă v'am cinstit-o cu însuflețire și așa e firesc lucru, ca ideile propagate de partidul național tot mai mult le-am înțeles, pe d-voastră tot mai mult v'am priceput tot mai mult v'am îndrăgit.

Deci mare ne este bucuria azi, când vă putem vedea în mijlocul nostru. Vă salutăm cu bucurie și adevărată dragoste în acest vechi cuib al românismului. Vă mulțumim din inimă pentru onoarea și cinstea ce ne-ați făcut prin prezența d-voastră, și îndeosebi vă mulțumim pentru cuvântările rostite către poporul adunat în număr așa mare, ca să vă audă, ca să admire.

Praznicul de azi nu-l vom uita niciodată. Cuvântările de azi sau tipărit în inimile noastre, d-voastră ne-ați vărsat nouă putere în vini, dela d-voastră am învățat și mai mult a ne iubi și dacă trebuie a ne jertfi pentru neam, lege și limbă.

Și acum, când vă mulțumim încă odată pentru toate jertfele aduse pe altarul națiunii, vă rugăm lupta începută continuați-o cu același foc, cu aceea însuflețire, stați mai departe în fruntea noastră, conduceți-ne mai departe și noi grănicerii români totdeauna, cu trup cu suflet cu d-voastră vom fi.

Dumnezeu așa să ne ajute!

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

**Specialist în morbură
interne, de femei, de
= copii și de urechi. =**

Arad, Strada Petöfi (lângă gimn.) Nr. 10.

Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 1/2 3—5 ore. p. m.

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

CRONICĂ ECONOMICĂ-FINANCIARĂ**Creditul**

de Gavril Todică

În circulația zilnică, schimbul reciproc al bunurilor adeseori nu se întâmplă în același timp. În multe afaceri economice, chiar și din cauze tehnice, diferă termenul de serviciu și de contraserviciu. Iau în chirie o casă, iau în arândă o moșie: chiria, arânda o plătesc în rate de câteva luni, în timp ce locuința, ori moșia, o întrebuițez treptat. Serviciul se face deodată, contraserviciul rând pe rând.

Lipsa temporară de bunuri economice constituie cauza a doua a acestui fenomen.

Acel raport, în care unul (creditorul) lasă în folosința unui al doilea (debitorul) bunuri economice, fără să primească imediat contraserviciul, ori contravaloarea, ci numai promisiunea, ori obligamentul pentru mai târziu: se numește credit.

Distingem, sub raportul subiectului, care usează de credit:

Credit public, când Statul, comuna, ia cu împrumut.

Credit particular (privat), când usează de credit persoane particulare.

La dreptul vorbind, creditul public nu e decât o specie a creditului particular. Un financiar, a cărui avere constă din efecte publice, ar putea exclama, văzând prăvăliile din orașe: „Iată averea mea! De aici îmi provine obligația de stat, ce cred că o primesc din tezaurul țării. De aici îmi isvoresc banii de interes, ce mi-i achită percepțiile.“ Și aievea, acest financiar e comproprietar cu agricultorul, cu industriașul, cu negustorul, cari toți sunt taxați cu dare, din care să se plătească interese după împrumuturile publice. E întabulat de facto pe averea imobilă a proprietarilor, pe întreprinderile industriașilor și comercianților. Lucrul acestora se asemănă cu a acelor țărani de ai noștri, cari „lucra în parte“, ca din câștigul realizat să dea jumătate creditorilor.

Creditul mai poate fi *personal*, când consideră ca temei înșiși persoana, ciustea, voința și caracterul datoratorului.

Credit *real*, când datoratorul își întărește promisiunea de plată, legându-și unele bunuri economice de valoare, fie mobile (amanet), fie imobile (ipotecă). Dacă datoratorul nu satisface promisiunii, creditorul poate vinde amanetul ori ipoteca și din prețul realizat se despăgubește.

— Mai auzim vorbindu-se despre credit de bani; despre credit de producție și credit de consum. Ușor le înțelegem pe toate. Creditul productiv e mai sănătos decât cel de consum.

Ofere prospecte de sporire a bunurilor economice, din cari se satisfac atât creditorii, cât și debitorii producători.

Desvoltarea creditului depinde de câteva condiții.

1. Trebuie să se adune capitaluri disponibile.
2. Producția, circulația și consumul să facă posibilă fructificarea capitalurilor.
3. Locuitorii să fie desvoltați sub raport spiritual și mai ales moral.
4. Justiția să asigure fără părtinire interesul creditorului și al datoratorului.
5. Libertatea activității economice.

Avantagiile creditului economic sunt importante, atât pentru producție, cât și pentru consum. Introducere sângedător de viață în organismul economic, împiedicând stangamația, aglomerarea substanțelor rele. Împintină producția, ridică plăcerea de întreprinderi, face posibil ca oamenii harnici, cari nu dispun decât de forță de muncă, să ajungă la capital, cu ajutorul căruia își sporesc producția. Prețurile se formează mai uniform validându-se pe piață nu numai capitaliștii, ci și muncitorii harnici. Crește numărul consumatorilor, provocând la rândul lor, sporirea producției.

Dar creditul își are și unele desavantajii. Ușor poate provoca producții exagerate, întreprinderi asardate, crize, lux.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 septembrie 1911.

Mersul vremii

Conform raportului institutului meteorologic se așteaptă un timp senin și cald.

Prognostic telegrafic: Senin, cald.

Temperatura medie e 23°4 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe octomvrie	Cor. 11'74
Grâu pe aprilie 1912	" 12'—
Secară pe octomvrie	" 10'29
Secară pe aprilie	" 10'60
Cucuruz pe septembrie	" —
Cucuruz pe maiu 1912	" 8'14
Ovăs pe octomvrie	" 9'14
Ovăs pe aprilie 1912	" 9'37

De-ale noastre.

Gavril Todică. În numărul de azi începem la rubrica „Economie—Finanțe“ publicarea unor prea interesante studii economice-financiare de distinsul scriitor d. *Gavril Todică*, care începând cu ziua de azi a intrat în șirul colaboratorilor noștri regulați.

Candidații de învățători (și învătoare) poporali de confesiunea română gr. orientală, cari doresc să intre în serviciul școlar, chiar și de ar avea diplomă dela vre-o preparandie de stat, sunt invitați a-și trimite, cât mai în grabă, la adresa consistorului român gr. or. din Arad, copii autentice de pe extrasul de botez și de pe diploma învățătorească.

Dintre candidatele de învățătoare una va putea fi aplicată eventual la școala civilă de fete din Arad, în calitate de propunătoare și totodată ca guvernantă în serviciul acelei școli.

D. prof. N. Iorga la Brașov. „G. Trans.“ scrie: Eri după amiază am avut deosebită bucurie să putem saluta în localul redacțiunii noastre pe savantul nostru profesor Nicolae Iorga. Am avut câteva clipe foarte plăcute putându-ne întreținea cu ilustrul nostru oaspe asupra câtorva chestiuni dela ordinea zilei. D. Iorga, venind dela Blaj, s'a declarat foarte satisfăcut de cele văzute. Ne-a mai spus, că la reîntoarcerea d-sale din Blaj i-a dispărut în Copșa geamantanul. În decursul conversațiunii noastre ni-s'a adus în redacție spre revizuire tocmai ultima pagină a n-rului de ieri seara. Văzând d. Iorga pagina s'a așezat îndată la masă și luând peana în mână a revizuit ultima coloană de tipar. Acest fapt este o dovadă clasică despre dragostea cea mare de muncă neobosită, ce-o săvârșește zi de zi acest apostol al luminării neamului românesc.

Înainte de plecare d. Iorga a vizitat stabilimentul nostru tipografic și a dat o vizită și pe la casina română, unde s'a întreținut cu membrii prezenți. D. Iorga a plecat azi spre Vălenii de Munte. Vizita dlui Iorga în localul redacțiunii noastre ne va rămânea o seumpă amintire.

Asociațiunea batjocorită. Pentru societăți mari culturale, direcțiunea căilor ferate (la ordinul ministrului) e datoare să dea pentru ceice iau parte la adunări bilete de tren cu preț scăzut. Și comitetul central al Asociațiunii a cerut să fie împărțit de acest favor, iar rezultatul? Direcțiunea căilor ferate batjocorește instituțiunea aceasta, care încrează, fără nici un ajutor din partea statului, la înălțimea culturală și economică a unui popor de aproape patru milioane de suflete, trimițându-i Vineri, în preajma adunării, 100, zi o *sută!* de bilete, ceace nu ajunge nici pentru cei 126 delegați oficiali ai celor 63 de despărțăminte! Când e vorba însă de Kulturregylerturi, niște reuniuni înființate pentru asuprirea și îndobitocirea culturală a națiunilor nemaghiare din patrie, guvernele lasă să voteze congregațiunile comitatelor *românești* aruncuri de dare.

Logodnă. Dșaaara *Aurora David* din Buciumșeasa și d. dr. *Valer Vicaș* avocat în Șimleul-Silvaniei logodiți.

În locul anunțurilor de logodnă d. Vicaș a dăruit 20 cor. pentru „fondul ziaristilor români din Ungaria și Transilvania“.

Sincere felicitări.

Din patrie.

Un aieroplan năbădăios. Între unguri se află mai mulți domnișori, cari voiesc cu tot dinadinsul să facă plimbări cu mașina de zburat, fără să o știe cârmui. Firește că la nici o altă națiune din patria noastră n'a fost în stare până acum cineva să iscodească un aieroplan, afară de Vlaicu al nostru. Ceilalți folosesc mai ales aieroplane franțuzești Bleriot, Fahrman, Voisin etc.

Unii au învățat, cum să cârmuiască aceste aieroplane, alții se prea încred și sau își frâng gâtul sau primejduiesc pe alții. Un puiu de grof Teleky voia și el să facă pe aeronantul.

N'a putut stăpâni însă aieroplanul, și dintr'odată acesta a zburat cu el în mijlocul unui câmp plin de soldați, cari tocmai erau în marș. Ca prin minune, aieroplanul n'a strivit cu aripile lui nici un soldat.

Halal de asemenea pilotaj.

Și-a apărat cinstea. Meseriașul Tarján György din Csanád-albert, trăia liniștit cu nevasta, patru copii și un frate mai mic al său. Acesta ticălos, cerca să ademenească pe cumnată-sa la fărâdelegi, ea l-a respins însă totdeauna s cârbită adânc de gudurările lui.

Venind odată beat acasă, s'a reposedat ca o fiară la dansa. Ca să-și păzească sfințenia căsniciei nevasta credincioasă a luat un topor, cu care a omorât pe cumnatul său. Apoi s'a dus fără șovăire la cazarma jandarmilor, unde s'a denunțat ca ucigaș. Jandarmii au arestat-o numai decât. Curtea cu jurați, chemată să rostească sentință în asemenea cazuri, e mare speranță că o va daclara de nevinovată.

Cultura viermilor de mătasă. În cinci comune ale comitatului Solnoc-Dobăca s'a introdus sub controlul inspectorului acestei culturi, creșterea viermilor de mătasă. Cu ea s'a ocupat 40 de oameni, cari au prăsit 788 kg. de gogoase de mătasă. Pentru aceștia au căpătat dela perceptoratul din Dej 1722 cor. 59 bani. Unii dintre cultivători

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare și cu cambii pe moșii, ori case de chirie, sub condițiile .: cele mai favorabile .:

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

au câștigat și peste 140 cor., o sumă frumoasă, dacă ne gândim, că cultura vremilor de mătășă ține 5—6 săptămâni.

Hoți în tren. Negustorul Ștefan Hudetz călătorind zilele acestea cu acceleratul către Brașov, a fost adormit cu ajutorul cloroformului de către niște indivizi cu cari călătorea în același vagon. Deșteptându-se la gara Piski, a observat că i-s'au furat 24 mii coroane și ceasornicul de aur. Unul dintre făptuitori, un pungaș notoric, cu numele Scheiber, a fost arestat. Tovarășii săi sunt urmăriți.

Dela frați.

Un pod peste Dunăre care va lega România cu Serbia. D. Anghel Saligny a fost chemat la Belgrad de guvernul sârbesc spre a se pronunța asupra proiectului de construcție a unui pod peste Dunăre ce va lega România cu Serbia.

Guvernul sârbesc a însărcinat de d. Kubendey fost prof. la școala politehnică din Hamburg să se pronunțe cu d. Saligny asupra aceluși proiect. Guvernul sârbesc a primit toate propunerile făcute de d. Anghel Saligny.

Mișcare în diplomație. Din sursă oficială din București se dă ca sigură următoarea mișcare în corpul diplomatic:

D. Ghica, consilier de legăție, va fi înaintat ministru plenipotențiar la Sofia.

D. Diamandy ministru la Sofia va trece la Roma.

D. Nanu ministrul nostru la Roma va fi transferat la Londra în locul d-lui Al. Catargi care va fi scos la pensie.

D. C. Nanu, consilier de legăție va fi înaintat ministru plenipotențiar la Petersburg în locul d-lui Solescu scos la pensie din oficiu.

Reprezentatie oprită? Cetim într'un ziar de dincolo de munți, că primarul din Slănicul Prahovei a oprit reprezentatia piesei teatrale „Lăpitorile satelor”, cunoscuta lucrare a poetului Alexandri. Oprirea reprezentatiei s'a făcut la cererea evreilor aflători la băile de acolo. — Cam greu de crezut, că Alexandri să fie proscris în țara românească.

Mitropolitul Mețianu primat al României? Din Iași se transmite următoarea curioasă știre.

In lumea clericală din localitate se afirmă că toți episcopii s'au legat prin jurământ ca nici unul să nu primească demnitatea de mitropolit primat și că înalții prelați s'ar declara mulțumiți în cazul când ar fi ales Mețianu, actualul mitropolit dela Sibiu.

Manevrele regale române. Se afirmă în unele cercuri că dacă epidemia de febră tifoidă nu se va stinge până la 15 septembrie, familia regală nu va mai merge la Iași.

Pe de altă parte se afirmă că dela statul major s'a cerut ca defilarea trupelor în urma manevrelor regale să nu mai aibă loc la Iași ci la Botoșani.

Tot în legătură cu cele de mai sus a sosit știrea la consulatul rusesc că în cazul când familia regală va sosi în Iași guvernatorul Basarabiei va saluta pe rege în numele țarului Rusiei.

Nașterea unui monstru. Femeia Melania Stăncescu din Giurgiu a dat naștere unui copil monstru. Copilul are capul mare, îi lipsește maxi-

larul inferior, gâtul e de grosime exagerată, iar în ceafă de o parte și de alta are două mari bosc de mărimea unei portocale, care se umflă când copilul respiră. Copilul trăește.

Nenorocirea din com. Furceni (Tecuciu). Mercuri la orele 6 d. a., o groaznică nenorocire s'a întâmplat în comuna Furceni, jud. Tecuci, în următoarele împrejurări:

Lângă comună se află o pădure exploatată de d. Eduard Rasidovici. Fri, ca de obicei, vagoanele particulare, încărcate cu butuci, trebuiau să traverseze o pantă lungă de vreo 30 metri. Frânarul, neglijând să oprească la timp frâna, pentru a micșora viteza, vagoanele au luat-o repede la vale, prăbușindu-se în ripă.

Din patru vagoane, cele două din urmă au rămas intacte pe linie, iar celelalte s'au prăbușit în adâncime.

Două lucrători tăcitori de lemne: Ștefan Repeziți în etate de 40 ani și Vasile Butuc de 32 ani, au căzut din vagon, primul fracturându-și antebrațul și suferind contuziuni pe față, iar al doilea alegându-se cu fractura gambei drepte și puternice contuziuni la cap.

Frânarul Ștefan Lajos, în vârstă de 30 ani, din cauza zguduitorii a alunecat strivindu-și brațul și mai multe coaste.

În timpul deraierei, copilul Ghiță Craioveanul, în etate de 12 ani, care se juca pe iarba, a fost strivit de căzătura unui vagon, rămânând mort pe loc.

Primii doi lucrători răniți au fost internati pe la spitalul din Tecuci, iar frânarul Ștefan Lajos, a fost adus la București, la spitalul Colțea unde se află internat. Starca lui e până în prezent îngrijitoare.

D. dr. Nicu Atanasescu chemat în grabă, i-a dat primele ajutoare.

Parchetul de Tecuci a fost avizat despre această nenorocire și s'a deschis anchetă.

Arestarea unui escroc internațional. D. comisar Piriianu dela asiguranta poliției Bucureștilor a arestat pe un cunoscut escroc Luisa Hauzezer, supus german, de fel din Wurthenberg.

Numitul escroc se afla aci, de câteva zile, împreună cu un om al lui de afaceri și dându-se reprezentant al unei case de șampanie din Paris a voit să escrocheze pe mai mulți negustori.

Luis Hauzezer, este cunoscut poliției germane încă din anul 1900, când a mai venit în Capitală și a escrocit foarte mulți negustori, promițându-le, în schimbul unei sume de bani, că le va procura diplome dela expoziția din Bruzel. Atunci el a fost expulzat din România prin punctul Giurgiu și acuma două zile s'a reintors în același punct. În București escrocul, a tras la hotel de Franța.

Congres. Alaltăieri s'a deschis la Berlin Congresul internațional de laringologie.

D. dr. Al. Costiniu din București care reprezintă România la acest congres, a făcut o interesantă comunicare privitoare la metoda pentru combaterea vegetațiilor adenoide și la rezultatele obținute prin acest procedeu în România.

Pantelimon arestat la București?

În culoarele palatului de justiție din București, s'a răspândit șvonul că Toader Pantelimon, banditul, pentru a cărui prindere s'au făcut atâtea sfortări fără nici un rezultat, ar fi venit la București și s'ar fi predat parchetului de Ilfov. Știrea preciza că Pantelimon s'ar fi predat și în consecință a fost imediat dus la penitenciarul din Văcărești, pentru mai multă siguranță.

Cum șvonul s'a răspândit cu iuteala fulgerului și a produs mare senzație, m'am transportat, serie corespondentul „Adevărului”, la parchet pentru a culege amănunte care nu-mi fu surpriza când putui afla, că e perfect adevărat că Tudorică Pantelimon, a fost în adevăr arestat și dus la Văcărești.

Oricât am refuzat să cred aceasta, lucrul este exact. Mi s'au pus sub ochi actele depunerii lui Tudorică Pantelimon.

Este însă un mic amănunt, individul arestat care seamănă perfect la nume cu banditul din Moldova nu este banditul. În potriva lui Tudorică Pantelimon există de mult un mandat de arestare pentru o tâlhărie comisă la București, dar el nu are decât numele comun cu banditul care până în prezent se adăpostește în desigurile pădurilor din jurul Târgului Neamț.

Toată senzația și emoția care s'a produs azi dimineată, a fost deci de prisos căci unul e Tudorică Pantelimon și altul e Toader Pantelimon.

Cu acest prilej trebuie să arătăm că farsele ce se fac cu numele banditului continuă pe o scară din ce în ce mai mare. Astfel primul procuror dela tribunalul de Ilfov a primit o scrisoare cu următorul continut:

„Primește complimentele mele, atât d-ta cât și colegii d-tale. În curând voi veni la București ca să mă predau”.

Scrisoarea e semnată Pantelimon.

Din străinătate.

Chestia marocană. Din Berlin se anunță, că adunarea la care au luat parte toate partidele a votat o rezoluție în chestia marocană, prin care se accentuează, că este de datoria guvernului german să impună drepturile Germaniei față de Franța. Adunarea cere reîntoarcerea la tratatul dela Algesiras.

Dacă aceasta nu e posibil, Germania trebuie să obție în vestul Marocului aceleasi drepturi pe cari le are Franța în celelalte părți. O complectare a armatei franceze în Maroc, trebuie socotită ca o amenințare față de Germania și nu trebuie tolerată cu nici un preț. În caz contrar Germania va fi silită să ia măsuri militare energice.

De altfel s'a putut constata în tot timpul adunării un curent amical față de Franța, dar o profundă indignare în contra Angliei care încearcă să se amestece în chestia marocană.

Politica guvernului a fost în totul aprobată.

Italia și chestia marocană. Ziarul „Stampa” din Turin anunță, că Italia își va supune la Londra, Paris și Berlin, pretențiile sale la toate modificările ce urmează a se face pe Marea Mediterană cu prilejul rezolvirii chestiei marocane.

Direcția telegrafelor din Austria a făcut o inovație importantă în ce privește telegramele ce se expediază în Balcani și cari până acum se trimiteau prin Ungaria.

Ministrul de comerț austriac nutrea de mult ideea de a crea în această privință o linie independentă față de Ungaria.

Guvernul a realizat acum acest plan. Telegramele spre Serbia vor fi expediate prin Polo

Prima fabrică de trăsuri de pe câmpie.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continuarea stradei Maros).

Asortiment stabil de mai mult de câte 40 bucăți! calese diferite la dispoziție! Telefon 439. Preț curente se trimit gratuit și franco!

Vând 50 m. măgi struguri

de masă în mic și mare, coșara de 5 kgr. 4 coroane.

Popescu, notar.
(Nagyarád Com. Arad.)

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătire în rate
Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Margle magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

**Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii**

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Vei cruța mulți bani!

dacă vei cerceta
hotelul și grădina
K r a v á r
din str. Sarló nr. 3.

la „Hétvezér”,

unde se pregătesc cele mai bune mâncări ungurești, vinuri alese de deal și bere proaspătă de kőbánya, pe lângă prețurile cele mai ieftine și seră. cel mai bun.

Popicările acoperite. Iluminare electrică.

Dumitru Martin măestru tâmplar

Orăștie—Szászváros (casa proprie).

Iși recomandă atelieru bine asortat cu materiale foarte uscate. Intreprinde și execută conștențios tot felul de lucrări aparținător branșei acesteia, aranjamente interne și lucru pentru edificii, oriunde, și în orice stil.

— Preț convenabil! —

Pentru sezonul de vară și toamnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand
≡ atelierul meu de blănărie ≡
pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:
IDAN BALINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Atelierul de dentură

Radu Novác

Arad, Tököly-tér 7.

— Etagiul I. —

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Bironul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'au hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informații relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referențial cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz uștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Înștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștință p. t. public și binevoitorilor mei prietini, că

Cafeneaua mea: „Erdély”

din nou și cu totul transformată eventual ajustată, o voi redeschide solemn **Sâmbătă seara în 2 Sept. c. n.** pe lângă concert de orhestră de primul rang. Pentru binevoitoarea cercetare se roagă:

Cu deosebită stimă: **Anton Balázs,**
cafegiu.

An sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

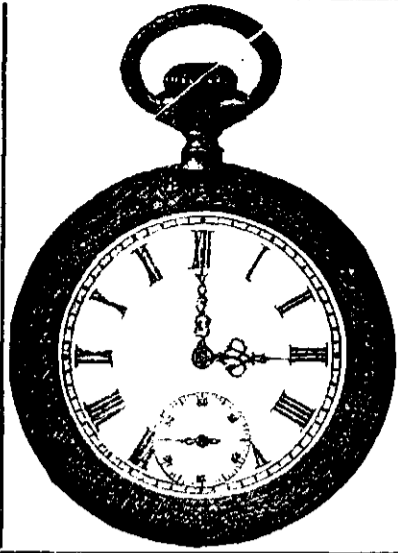
**Ghetele de bărbați și dame
Salamander**

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și in**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în aceasta privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

Intreprindere de instalare a sonetilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str, Deák-Ferencz Nr. 42.

Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu cavenți, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adică cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

Primul strungar de lucș român, Brașov.

Specialist în canal (pipe) de putină

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în branșa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagere rame de perdele, Fesnece pentru bisericii, Picioare de masă, Stălpuri de străni etc. etc. Primește umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc. Comercianții primesc deslușiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

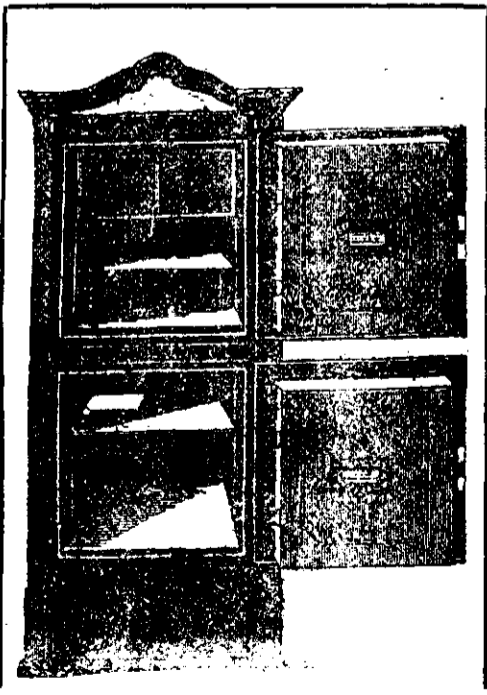
Cu deosebită stimă: **Ilie Sârbu**

Prețuri foarte reduse serviciu prompt.

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.

Prima fabrică transilvană
 ces. și regală privilegiată de
 Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă
 și construcție instalată cu forță electrică.

Serviciu solid, prompt și conștientios.
 Prețuri moderate.

Cataloage de prețuri gratis și franco.
 Prima referințe.

E. Purece,
 Sibiu—Nagyseben, Strada Faurului
 (Schmiedgasse) Nr. 19.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Mătăsuri louisien 48 cr. — Pongée 65 cr.

Zace în interesul d-voastre

ca înainte de a vă procura cele trebuincioase pentru toamnă să cercetați noutățile de toamnă din mătasă și lînuri de spălat aflătoare în magazinul

Frații Popper (Popper Testvérek)

în Arad, strada Forray.

Catifea luxoasă pentru haine 65 cr. Catifea turcească dela 75 cr.

Rugăm binevoitorul sprijin.

Cu stimă:

Frații Popper.

Arad, str. Forray.

Hotel Restaurant și la

Drumul de fer

(Vaspálya szálloda)

vis-à-vis cu gara mare spre apus

∴ în Arad. ∴

Pentru oaspeții din provincă stau la dispoziție 18 odăi mobilate în cea mai deplină curățenie.

∴ Vinuri excelente de sub promotoriul Aradului ∴

Bucătărie de prima clasă.

Prețurile cele mai moderate.

Pentru d-nii preoți deosebită îngrijire.

Cu stimă:

Horváth Sándor

hotelier.

Fondat în 1903.

Fondat în 1903.

„COROANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Bistrița.
— Centrala în Bistrița, Strada Spitalului Nr. 38. Telefon Nr. 65. — Filiale în Lechința și Șeul-mare. — Giro-conto la Cassa de păstrare postală Nr. 28220.

Capital acționar	Cor.	300.000
Fonduri proprii	”	100.000
Circulația anului 1910	Cor.	21.500.000
Depuneri spre fructificare	Cor.	700.000

Primește depuneri spre fructificare, despre cari liberează libel. Plătește deponenților 5 procente interese, iar bisericilor, școalelor, corporațiilor, instituțiilor culturale precum și privaților cu depuneri peste 10.000 cor. 5 jum. la sută procente interese. Primește depuneri și mai mici, săptămânale sau lunare cu, sau fără cassetă. Bisericile în general se folosesc de cassetă. — Contribuiri după depuneri o plătește institutul. Pentru cruțare de spese postale, trimitem *chequri postale*. — Acordă *credite cambiale* cu *cavenți* și cu *acoperire hipotecară* de case și proprietăți de pământ cu 7—8 procente și cu puține spese de întăbulare. Acordă *imprumuturi* și pe *obligațiuni*. Primește replătiri în rate săptămânale, lunare, trilunare și semestriale. — Dă avans pe *efecte* emise de stat și societăți comerciale. — Mijlocește *usigarări de viață*, *asigurări contra focului*, *grindinei* și de *vite cornute* după tarife ieftine. — *Incasează polițe* și efectuează *toate operațiunile de bancă și comission*. La cerere intervine la *cumpărări și parcelări de moși* precum și la *cumpărări de mașini agricole*. — Sprijinește lățirea *comerțului, industriei, meseriilor* la poporul nostru. Serisorile și afacerile încredințate le *resoalvă în ziua primirei*. — Acordă *ajutoare* elevilor de meserii. Sprijinește *literatura*, și în genere, *ori-ce lucrare culturală*. — *Stă gratuit la dispoziția economilor, meseriașilor, comercianților români cu staturi în cauză de orice natură.*

Direcțiunea.

Ospătăria și Restaurantul la

„BOUL ROȘU“

ARAD

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că ospătăria de sus, care sustă pe numele meu ca proprietate de 30 de ani, am ținut-o și o țin în cea mai perfectă curățenie.

Pentru oaspeții din provincie stau la dispoziție 15 odăi mobilate, stule pentru cai și căruțe, etc.

Mâncări și beuturi escelente. Vinurile mele proprii dela Mocrea (Apatetek).

Prețuri moderate și serviciu prompt și curat.

Cu stimă:

Gheorghe Vasits

Ospătar.